

הפרדס כמשל

חיפוש אחרי מקורות לאדריכלות מקומית

תיכנון - דוד קנפו תגית כלימור אדריכלים
אדריכל אחראי - אריה חיון

הרעננות של הצבע הלבן והמגע שלו עם האור הארץ ישראלי יצרו את היינלויה האורבנית הציונית המשמעותית ביותר בישראל – בני מגורים לבנים לחומי תל אביב והים התיכון. העוצמה של הצבע הלבן והברית הבינלאומית סביבו, הפכו אותו לסימן היכר לאדריכלות ישראלית, המשתלבת עם העולם המערבי האירופאי, בעולם של מודרניות ומודרניזם.

לצד האדריכלים "הלבנים", יצרו אומני הזרם האמנותי "אופקים חדשים", כמו וריצקי, סטימצקי, שכתמן ואחרים, קשת צבעים עשירה ורעננה. הם ציירו את נופי הארץ בירוק, בכחול, בצהוב ובכתום, ומבדיהם הנפלאים עולה חוויה

האדריכלות הישראלית טלדה לתוך העידן המודרניסטי בו שלט חוץ ייחאדריכלות הלבנה". אדריכלות שבאה כהתרסה לאדריכלות האירופאית המסורתית והקלאסית. ארץ ישראל מעולם לא היתה כרוכה בחיבוק של אדריכלות ממושמת קלאסית ואירופאית, ולכן קליטת האדריכלות הלבנה בארץ היתה בעיקר משום שהאדריכלים החדשים עלו מארצות אירופה, ורצו להציע חלופה ציונית לאדריכלות המזרחית, הערבית במקום. האדריכלות הלבנה היתה בעיקר אדריכלות מוליטית, והיא נקלטה היטב בנופי הארץ והפכה במהרה לדימוי האורבני השולט בשנות ה-30 וה-50.

ישראלית בראשיתה.

האדמה היתה לחומר הגלם של התנועה הציונית, והפרדס הפך למעשה הציוני הבולט של היהודי החדש, עד שלעיתים נדמה שהצבע הכתום נמצא לצד התכלת של המגן דוד על דגל המדינה.

רוח הפרדסים וצבע התפוחים הם מסימני ההיכר של הנוף הישראלי. הצבע הכתום מבטא בלא ספק את החושניות והיצירתיות, את החום והנחישות, את הרצפה והמתיחות המאפיינים את החברה הישראלית.

בימים אלה, שהפרדסים במרחבי השרון והשפלה נעקרים לטובת פרויקטי גדלין כלכליים, והתמו העסיסי מאבד את מקומו לטובת ההמבורגר והמנגל, ראוי היה שהאדריכלות העכשווית תיתן ביטוי לצבעים, ולריחות, למרחב הנופים והשדות בהם צמחה התרבות הישראלית החדשה. זוהי מחווה מתבקשת למעשה הראשונים במקום הזה, אשר יצאו את הנדבך הלאומי והתרבותי הבסיסי עליו

אנו קיימים. אדריכלים, אמנים, סופרים ואנשי יצירה אחרים, אחראים לקיום דיון ביקורתי מתמשך על מקום המסורת ביצירה המקומית.

הפרדס הוא משל למה שהיה כאן מרכזי והפך לשולי, ולחלום שנשחק ומשנה את פניו. בהקשר זה, הפרדס הוא מגדלור פיוטי לאורו נשמר על נכסיו התרבותיים, לאורו נתווה דרך לזהות לאומית ייחודית.

אולמות הספורט בשוהם ונתניה, המוצגים כאן, נותן ביטוי לערנה לישראליות הצברית, ישראליות אחרת, פחות בירוקרטיית, יותר יצירתית, ישראליות המתגעגעת לשורשיות ולמקורות אחיונה בחבל ארץ זה. האדריכלות המוצגת כאן נותנת ביטוי לאותן תחושות, ומציגה מחווה למרדס, לדיונה ולשמים הכחולים שמעל. הכתום, הצהוב, הכחול, והירוק, ראוי שילבשו את הנוף האורבני השומם של שכונות ומוסדות ציבור התופסים את מקומם של מרדסים ושדות, דיונות וחופי תכלת, של מדינה הנטמעת לתוך זהות עמומה ווירטואלית. ●

